

Fotografia: Manolo Laguillo, 2021

Montbau 1958-1964

ENTRE ARQUITECTURA I HARMONIA

COAC

arquitectes.cat
Cultura

Col·leccions COAC.22

<https://www.arquitectes.cat/ca/exposicio-montbau-1958-1964>

Segueix-nos i etiqueta'ns! #MontbauCOAC @COACArxiu @COACatalunya @COACatalunya

Del 22 d'abril al 3 de juliol
Col·legi d'Arquitectes de Catalunya
Plaça Nova, 5, Barcelona
De dilluns a divendres de 10 a 20 h
Dissabtes de 10 a 16h

El polígon de Montbau entre Arquitectura i Harmonia

El polígon de Montbau és el resultat de l'encàrrec d'urbanitzar els terrenys situats entre la serra de Collserola, les rieres de Montbau (avui carrer de l'Arquitectura) i Duran (avui carrer de l'Harmonia) i l'actual Ronda de Dalt. Aquest fet té lloc a finals de 1957. El 1958 es col·loca la primera pedra i més tard, aprofitant la visita de Franco, el 1962 queda inaugurat el barri.

Es tracta d'un període de canvis en l'arquitectura internacional. Es dona per acabada l'època dels Congressos Internacionals d'Arquitectura Moderna, els CIAM, i s'obre la de les trobades del Team X. En resum, canvia la idea d'un urbanisme de zonificació funcionalista i higienista del sòl, vegetació i espai, per la de l'associació, identitat i flexibilitat, en la qual s'ha de tenir en compte la relació entre els residents: al carrer, a la plaça i al barri.

A l'encàrrec de Montbau es manifesta la voluntat de realitzar les coses ben fetes per part del recent nomenat alcalde de Barcelona, Josep Maria de Porcioles, i d'uns joves arquitectes, Xavier Subias, Guillermo Giráldez i Pedro López Iñigo, que acabaven de participar en la construcció d'un barri experimental a Madrid. L'encàrrec estableix una relació de les propostes d'habitatge amb les noves tecnologies i els temps d'execució.

El projecte de Montbau es divideix en tres fases, que parteixen del pla inicial de 1958, seguint la logística de l'orografia del terreny. La primera fase té com a límits la serra de Collserola, la riera de Montbau i la riera de Pomaret (actualment entre els carrers Arquitectura i Poesia); la segona fase va des d'aquesta riera a la de Duran (carrers Poesia i Harmonia); i la tercera fase es situa sobre la mateixa falda de Collserola.

La primera és de 1958, la segona, de 1961 i la tercera, de 1964. Tot i la poca distància temporal que hi ha entre elles, les solucions plantejades són molt diferents, com a conseqüència dels canvis en la concepció de l'arquitectura i l'urbanisme sorgits en l'esfera internacional.

FASE I – 1958. Montbau
Fotografia: Oriol Maspons

FASE II – 1961. Montbau
Fotografia: Oriol Maspons

FASE III – 1964. Montbau
Fotografia: Manolo Laguillo, 2020

Montbau entre Arquitectura i Poesia

Aquesta primera fase es projecta el 1958. Seguint els dictats de la Carta d'Atenes, els habitatges s'organitzen en blocs lineals que assegurin assolellament i ventilació creuada a tots ells. Amb el mateix objectiu, es col·loquen blocs més baixos –els habitatges per a artesans– al centre de la urbanització i, per evitar la formació de barreres i obrir noves perspectives, es desplacen lleugerament els blocs que estan situats en la mateixa línia.

El mercat queda substituït per un nou concepte de galeries comercials que mescla espais interiors i exteriors, amb l'objectiu de garantir el sol i la ventilació natural que acompanya el conjunt del projecte.

El carrer és principalment un espai verd corredor entre blocs edificats, i la vida social es concentra a la plaça. Aquesta té una organització neoplasticista, amb parterres, bancs continus i una font que incorpora una de les primeres escultures d'art abstracte de Barcelona. Aquestes característiques la converteixen, sens dubte, en un dels millors dissenys de l'espai públic de Barcelona.

FASE I – 1958. Montbau
Fotografia: Oriol Maspons

FASE I – 1958. Montbau
Fotografia: Oriol Maspons

FASE I – 1958. Montbau
Fotografia: Manolo Laguillo, 2020

Montbau entre Poesia i Harmonia

Aquesta segona fase es projecta el 1961, en consonància amb les propostes presentades a les trobades internacionals d'Arquitectura, els TEAM X, basades en els principis de l'associació i la identitat. Aquí queden substituïts el blocs lineals del projecte inicial per edificis d'habitatges que, per la seva forma en L, al moment de distribuir-los sobre el terreny formen entre ells petites places quadrades interrelacionades per uns passatges, amb l'objectiu de facilitar la convivència i les trobades entre veïns.

Tres grups de tres torres de quinze plantes completen la densitat d'habitants fixada al barri. La seva posició busca la màxima exposició al sol dels habitatges.

Aquesta segona fase inclou també l'edifici de l'església i el de la parròquia que, construït amb volta catalana, recorda l'obra de Le Corbusier del mateix període.

FASE II – 1961. Montbau
Fotografia: Oriol Maspons

FASE II – 1961. Montbau
Fotografia: Helena Castro

FASE II – 1961. Montbau
Fotografia: Manolo Laguillo, 2020

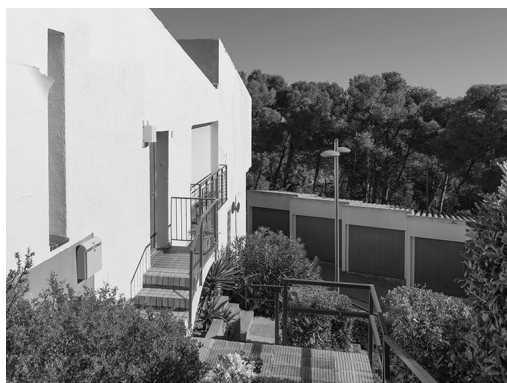
Montbau a la falda de Collserola

El projecte d'aquesta tercera fase s'inicia el 1964. Popularment rep el nom de «Les casetes blanques», fet que dona a entendre que es tracta d'un conjunt de petits habitatges.

Entre els anys 1961 i 1964 es consoliden les trobades internacionals d'arquitectura promogudes pel TEAM X. Entre els diversos temes de debat que sorgeixen aquests anys, es presenten les propostes de Georges Candilis per als anomenats «Edificis Catifa» i les dels «Edificis modulars» de Yona Friedman dels metabolistes i, més tard, els de Moshe Safdie.

El coneixement d'aquestes propostes ens permet entendre aquesta tercera fase no com un conjunt de petits habitatges, sinó com un projecte d'un únic edifici que s'estén sobre la falda de Collserola, compost per mòduls d'habitatges, carrers interiors i una plaça.

La plaça se situa de manera natural en el punt d'inflexió que pateix l'edifici en seguir el canvi d'orientació de la falda sobre la qual s'estén.

FASE III – 1964. Montbau
Fotografia: Manolo Laguillo, 2020

FASE III – 1964. Montbau
Fotografia: Manolo Laguillo, 2020

FASE III – 1964. Montbau
Fotografia: Manolo Laguillo, 2020

Programació paral·lela

És necessària la inscripció prèvia a cadascun dels actes

Montbau, 1958-1964. Entre Arquitectura i Harmonia Converses sobre el barri a càrrec del Director de l'Arxiu Fernando Marzà i els arquitectes Jordi Bellmunt i Pere Joan Ravellat

Dijous 29 d'abril, a les 18 h

[Més info i inscripcions](#)

Visites comentades a l'exposició, realitzades per l'Arxiu Històric del COAC

Dijous 6 de maig, a les 13 h

[Més info i inscripcions](#)

Dijous 10 de juny, a les 13 h

[Més info i inscripcions](#)

Dijous 1 de juliol, a les 13 h

[Més info i inscripcions](#)

Itinerari guiat per Montbau, a càrrec del Director de l'Arxiu Fernando Marzà

Divendres 7 de maig, a les 10 h

[Més info i inscripcions](#)

Conferència a càrrec del fotògraf Manolo Laguillo

Dijous 27 de maig

Més informació al web

Debat: *Barraques, favelas i villas*

Dijous 1 de juliol

Més informació al web

Publicació de l'exposició

Més informació al web